

FÖRSAMLINGSINSTRUKTION

Svenska kyrkan Håbo pastorat

2021

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Inledning	3
Vision	3
Prioriterade områden	3
Omvärldsbeskrivning och -analys	3
FÖRSAMLINGARNA	4
GUDSTJÄNSTLIV	5
BARN OCH UNGDOM	5
IDEELLA MEDARBETARE	5
KOMMUNIKATION.....	5
SLUTSATS.....	5
Pastoralt program	6
INLEDNING	6
GUDSTJÄNST	7
UNDERVISNING.....	7
DIAKONI.....	8
MISSION.....	8
PRIORITERADE OMRÅDEN FÖR HÅBO PASTORAT	9
Barn och ungdom.....	9
Kommunikation.....	9
Diakoni och ideella medarbetare	9
Gudstjänstlivet.....	9
Obligatoriska uppgifter	10
BEHOV AV YTTERLIGARE SPRÅK FÖR ATT FULLGÖRA DEN GRUNDLÄGGANDE UPPGIFTEN	10
BARNPERSPEKTIVET	10
GUDSTJÄNSTLIV	10
NATTVARDSFIRANDE.....	10
KONFIRMANDHANDLINGSPLAN	10
TELEFONSJÄLAVÅRDEN	10
ANSVARFÖRDELNING MELLAN PASTORAT OCH FÖRSAMLING.....	10
TJÄNSTER I PASTORATET.....	11
Avslutning och giltighetstid	11

Inledning

Håbo pastorat är en del av Uppsala stift och består av fyra församlingar: Kalmar-Yttergrans -, Övergrans-, Hägeby- samt Skoklosters församling. Kyrkorådet valde att utse en grupp bestående av kyrkoherden, kyrkorådets ordförande samt de fyra församlingsrådsordförandena för att driva arbetet med att ta fram en ny församlingsinstruktion.

Vision

Håbo pastorats vision är ”att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas.” (ur Kyrkoordningens andra avdelning: Församlingarna, inledning, s.7)

Prioriterade områden

De prioriterade områden som pastoratet har valt för denna församlingsinstruktions giltighetstid är:

- Barn och ungdom
- Kommunikation
- Diakoni och ideella medarbetare
- Gudstjänstlivet

Omvärldsbeskrivning och -analys

Omvärldsanalysen syftar till att läsaren ska förstå hur pastoratet påverkas av omvärlden och hur organisationen utifrån det ska kunna hitta förnuftiga vägar att nå sina mål.

Håbo pastorat överensstämmer geografiskt med Håbo kommun, som har drygt 22 000 invånare varav 13 000 medlemmar vilket är en medlemsfrekvens på 59%, något över riksnittet. Huvudparten av de 22 000 invånarna bor i centralorten Bålsta.

Eftersom pastoratet är en inflyttningsort minskas tappet av antalet medlemmar av detta, men andelen medlemmar av befolkningen sjunker lika fullt. Det innebär att pastoratets ekonomiska förutsättningar troligtvis blir sämre över tid, men långsammare än för många andra församlingar och pastorat i Sverige.

Kommunen har relativt hög levnadsstandard med färre arbetslösa, färre förtidspensionärer och bidragsberoende än genomsnittet för landet. Brottsligheten är låg i kommunen. Med 65% av förvärvsarbetande som pendlar ut ur kommunen i kombination med den stora mängden barnfamiljer kan man ana att livspusslet kan vara en utmaning för många. Pastoratet ser också en ökande inpendling, om än på lägre nivåer är utpendlingen. Antalet som bor och arbetar i kommunen ökar också. Statistiskt fångas dock inte de utmaningar som finns med att leva i Håbo, sådant som utanförskap, kriminalitet och fattigdom flyger under radarn.

FÖRSAMLINGARNA

Häggeby församling är den mindre av pastoratets landsbygdsförsamlingar med ca 600 församlingsbor, men med den högsta kyrkotillhörigheten, 67%.

Församlingen firar regelbundet gudstjänster i Häggeby kyrka. Kyrkan är från slutet av 1100-talet och den enda i pastoratet med en kyrktupp. Församlingshemmet Häggebygården ligger strax intill. Både kyrkan och Häggebygården ligger geografiskt mitt i församlingen där de olika verksamheterna sedan länge är en naturlig del av lokalsamhället. Pastoratets enda syförening, Häggeby kyrkliga syförening, är ett exempel på lokalt engagemang som gör goda insatser i både församlingen och pastoratet.

Församlingen har sedan länge haft en stadigt ökad inflyttning som väntas öka än mer i nära framtid. Prioriteringarna lokalt har förutom gudstjänsterna fokuserat på barnverksamhet och lokal diakoni, exempelvis soppluncher och öppen förskola. Över tid har även vuxenundervisning och lekmanaledda andakter bedrivits.

Häggeby församling ser för framtiden ett fortsatt starkt behov av att verka lokalt med stolthet som kyrka och till glädje för bygden.

Kalmar-Yttergrans församling är den mer stadsliknande församlingen. Kalmar-Yttergran utgör i medlemsantal 78% av pastoratet, vilket innebär att de flesta kyrkotillhöriga bor i centralorten. Pastoratets kansli ligger i församlingen och begravningskapell för hela pastoratet finns vid Yttergrans kyrka. I begravningskapellet förrättas även borgerliga begravingar. Yttergrans kyrka är Uppsala stifts minsta kyrka och används mestadels som förrättningskyrka vid dop och vigslar.

Det firas högmässa regelbundet i Magdalenakyrkan som är en kyrka av det modernare slaget byggd på 1980-talet.

Kalmar Kyrka har blivit ”kyrkan mitt i byn” eftersom det har byggts ett bostadsområde runt kyrkan. Detta är en glädje och en möjlighet för pastoratet som ska tas till vara.

Skoklosters församling är den befolkningsmässigt näst största församlingen i Håbo pastorat med 2269 invånare per 31/12 2020, varav 1363 personer var medlemmar i Svenska kyrkan. Kyrkotillhörigheten uppgick till 60%. Församlingen består av tre villaområden: Slottsskogen, Lugnet och Söderskogen, Idealbyn med villor och flerfamiljshus samt friliggande gårdar. Verksamheten bedrivs i Skoklosters kyrka med firande av huvudgudstjänst varje söndag, Sjövillan som fungerar som församlingshem, lägergård och café. Dessutom finns Klostergården där pastoratet bedriver barn- och ungdomsverksamhet. Kyrkan och Sjövillan ligger i nära anslutning till Skoklosters slott, vilket är ett kulturhistoriskt intressant område som sommartid lockar till sig många turister. Under lågsäsong befinner sig dock kyrkan lite avsides från de platser där folk bor. Här finns en strävan att kyrkan ska vara en naturlig del i den lokala identiteten.

Övergrans församling är den till ytan största i pastoratet. Församlingen är en aktiv och växande församling som vilar på stolta traditioner, där kyrkan med den vackra interiören ofta väljs vid vigslar och övriga förrättningar.

Församlingen består av mycket landsbygd men med bykänsla och med en stor inflyttning. Församlingen ser fram emot fler kyrkobesökare och fler som kommer in i det kyrkliga arbetet. Så att möjligheterna ökar att ha tätare gudstjänstfrekvens samt att skapa aktiviteter för barn och ungdom.

GUDSTJÄNSTLIV

Håbo pastorat har kunnat hålla en jämn nivå av gudstjänstfirare, till skillnad från många andra församlingar och pastorat. Efter pandemin har livestreamade gudstjänster kommit att bli ett nytt normalläge som kompletterar det vanliga gudstjänstlivet.

BARN OCH UNGDOM

Barnfamiljer dominerar som hushållstyp i pastoratet. En stor andel av kommunens invånare är barn och ungdomar. Pastoratet har ett gott och väl utvecklat samarbete med skolorna i kommunen.

IDEELLA MEDARBETARE

Pastoratet har redan idag ett stort antal engagerade. Dels många förtroendevalda, dels aktiva inom ramen för gudstjänstlivet och i musikverksamheten, så väl som unga konfirmandledare och i diakonalt arbete.

Enligt statistik för riket kan 10 procent av befolkningen i åldern 16 – 75 år tänka sig göra en insats för Svenska kyrkan. Ytterligare 10 procent av befolkningen i samma åldersspann svarar ”vet ej” på frågan, vilket indikerar att det inte är orimligt att man kan gå in som ideellt aktiv i Svenska kyrkan om förutsättningarna är de rätta.

KOMMUNIKATION

Svenska kyrkan har en tradition av att vara en lokal maktfaktor med ett mycket högt medlemstal, detta har fått till följd att det inte finns en vana eller rutiner för att arbeta med sin egen synlighet i samhället. Svenska kyrkan sammantaget lägger mycket resurser på annonsering, men får lägre genomslag än många andra organisationer, inte minst företag. Delvis beror detta på att mycket pengar lagts på trycksaker och annonser när det stora genomslaget för att annonsera idag är genom digitala media och rörlig bild. Detta har även gällt Håbo pastorat, men är på väg att förändras.

SLUTSATS

Sammanfattningsvis kan konstateras att Håbo pastorat kommer att få allt fler boende framgent men en allt lägre medlemsgrad både till antal så väl som till andel av befolkningen. En kommun där många har det väl ställt, men där utanförskapet och sociala problem flyger under radarn. Ett pastorat där barnfamiljerna är dominerande men med en kraftigt ökande andel ensamhushåll. Ett stort antal engagerade men med potential för fler. En utmaning i att kommunicera med medlemmar och boende då kyrkan överlag är ovan vid att synliggöra sig.

Pastoralt program

INLEDNING

Då gick Jesus fram till dem och talade till dem: »Åt mig har getts all makt i himlen och på jorden. Gå därför ut och gör alla folk till lärjungar: döpa dem i Faderns och Sonens och den heliga Andens namn och lär dem att hålla alla de bud jag har gett er. Och jag är med er alla dagar till tidens slut.« -- Matt 28:18 - 20

I missionsbefallningen ger Jesus kyrkan uppdraget att döpa och att lära, utöver löftet om sin närvaro till tidens slut. Det kan man säga är sammanfattningen av vad vi är satta att göra som kyrka och att all vår verksamhet faller inom detta uppdrag.

I Svenska kyrkan tar den sig uttryck genom definitionen av den grundläggande uppgiften (gudstjänst, undervisning, diakoni och mission) och dess syfte.

För att visualisera uppdraget använder vi bilden av en tratt.

Tratten är ett sätt att visualisera verksamheters lättillgänglighet och andliga djup i förhållande till uppdraget. Det är inte ett mått på andligt djup som kan vara inom en verksamhet, utan ett schema av verksamheters syften i relation till varandra. Den är inte heller en bild av frälsning eller individens närhet till Gud.

Syftet med tratten är att visualisera rimliga förväntningar på hur tilltalande verksamheter är i förhållande till hur mycket kyrkligt engagemang som krävs för att delta i den. Därför är t.ex. öppna förskolan uppe vid toppen, då själva verksamheten som sådan är brett tilltalande utan att kräva ett kyrkligt

engagemang i övrigt. Däremot kan samtal där, eller stunder vid andakten ha ett stort andligt genomslag för personer, men det är inte vad tratten är till för att illustrera.

Med hjälp av tratten kan vi se att verksamheter behövs, hela vägen från toppen ända ned i mitten där gudstjänsten finns. Det behöver också finnas lämpliga och tydliga kopplingar mellan de olika verksamheterna, så församlingsbor och andra känner att de är välkomna både till den verksamhet de kommer till, men även kanske andra verksamheter som de inte kände till förut. På det viset kan ett besök vid fredagsträffen t. ex. leda till deltagande i Alphakurs och sedan leda vidare in i aktivt gudstjänstfirande och eventuellt kyrkvårdskap.

Det är också naturligt att förvänta sig att många inte går längre ned i tratten utan nöjer sig med det mötet med kyrkan som verksamheterna de tagit del av inneburit. Och det är gott så.

GUDSTJÄNST

Kyrkan är definierad teologiskt, och Svenska kyrkans teologi om kyrkan, enligt Kyrkoordningen, utgår i grunden från att gudstjänsten firas. Det är vad som definierar en församling. Gudstjänsten är helt central i kyrkans liv och alla kristna är kallade att fira den, därför står den tydligt i centrum för allt vad Håbo pastorat gör, oavsett om det är verksamheter högre upp eller längre ned i tratten.

Med ett tydligt centrum i Kristus och gudstjänstlivet behöver det inte dras upp gränser mot några tänkta på utsidan. Det är också ett förhållningssätt som är väl förankrat i svensk-kyrklig tradition. Däremot finns risken att det växer fram ett "vi och dem" utan att "vi" inser det själva. Därför är det både viktigt och samtidigt en utmaning i att bygga en församlingsgemenskap där ett "vi" får finnas, men som välkomnar och innesluter den som söker gemenskap.

Gudstjänsten är tryggt placerad längre ned i tratten och kan uppfattas som svårtillgänglig eller inte lika lättfångad som mycket annat, därför är det naturligt att byggandet av den gudstjänstfirande gemenskapen är ett långsiktigt projekt. Eftersom ovanan vid att fira gudstjänst är stor, behöver många få hjälp att upptäcka vad mötet med Gud och församlingsgemenskapen kan betyda. Därför är det viktigt med täta band mellan verksamheter och gudstjänstliv, så det finns skäl för, och där så behövs, även "orsaker" att komma till gudstjänst.

UNDERVISNING

Undervisningen har en central plats i församlinglivet, eftersom att praktisera det kristna livet är ett ständigt lärande av Kristus exempel och undervisning. I dopbefallningen hör dopet och undervisningen tätt samman: "... lär dem att hålla alla de bud jag har gett er."

De pedagogiska verksamheterna växte fram i samband med att kyrkan och skolan skiljdes åt vid 1900-talets mitt, behovet att erbjuda undervisning från de lägsta åldrarna upp till vuxenlivet växte då fram. Som följd av det har många verksamheter växt fram och prövats genom åren, många har kommit till kyrkans öppna verksamheter som barntimmar och förskolor genom åren och det har blivit en uppskattad kontaktyta som lett vidare in i minior- så väl som juniorverksamheter och så småningom konfirmation och ungdomsgrupper.

Vuxenpedagogiska verksamheter har också vuxit fram och blivit en omistlig del av församlinglivet, till dessa hör exempelvis Bibelstudiegrupper, Alphakurser och katekumenat.

Musiken har också en central och viktig roll att spela i undervisningen, både som undervisning och som praktik i kristen tro i sig själv. Men också som en gemensam kontaktyta för människor att mötas och genom gemensamma intressen i sång eller instrument utvecklas både i musik och tro.

Undervisning är något som genomsyrar alla kyrkliga sammanhang, självklart är predikan så väl som konfirmationsundervisning sådant som det är lätt att associera till och där är så klart undervisningen viktig. Men undervisning finns även med som inslag och del av till exempel själavården.

Mängden och formen för undervisningen ser olika ut i olika verksamheter och hänger delvis samman med var i tratten man kan placera verksamheten. Men gemensamt är att centrum för Håbo pastorat är Jesus Kristus och mötet med honom i gudstjänstfirandet.

DIAKONI

Diakoni i den grundläggande mening vi talar om här är en ofrånkomlig del av den kristna livsvandringen. Pilgrimsrörelsen har i vår tid vitaliserat insikten att det inte bara är målet som är viktigt utan också själva vandringen mot målet. Om pilgrimsvandringen tas som en bild för vårt liv som kristna kan diakoni beskrivas som en dimension av den vandringen. -- Ur Biskopsbrev om diakoni, s. 9 - 11.

Uppgiften och uppdraget att verka diakonalt är en självklar del av det kristna livet och ges genom dopet och hör samman med Guds mission att rädda världen. Vi finner befallningen till diakoni i det dubbla kärleksbudet:

Du ska älska Herren, din Gud, av hela ditt hjärta och med hela din själ och med hela din kraft och med hela ditt förstånd, och din nästa som dig själv (Luk 10:27, 5 Mos 6:5,3 Mos 19:18).

Som kristna tror vi på att Gud har skapat varje människa till sin avbild, och detta ger var och en ett omätligt värde och en värdighet. Denna utgångspunkt ska i alla lägen genomsyra hur människor bemöts i Håbo pastorats verksamheter och gudstjänstliv.

Redan innan vi agerat har vi signalerat hur vi ser på varandra genom vårt förhållningsätt och vår attityd, som kommer av våra värderingar och tankemönster. "Allt detta tillsammans kan sammanfattas i den kristna livsstil som kan kallas diakoni" (Biskopsbrev om diakoni, s. 12).

Diakonins verksamheter och det diakonala arbetet riktar sig både inåt och utåt, inåt i församlingsgemenskapen men också utåt i samhället. Oavsett var i bilden av tratten människor rört sig, eller om de är utanför den, så är de föremål för Guds kärlek och omsorg, och därmed är det också församlingens uppdrag att följa efter.

Diakonin genomsyrar alltså både verksamheter som i huvudsak kan ses som uttryck för gudstjänst, undervisning och mission men innebär också egna verksamheter som bland annat själavårdande samtal, ideellt arbete, sociala mötesplatser, sorgegrupper och ekonomiska stödsamtal. Så väl som samverkan med andra aktörer i närområdet.

MISSION

Med det inledande avstampet i missionsbefallningen kan hela den grundläggande uppgiften inrymmas i Jesus befallning och löfte. Befallningen att döpa och att lära samt löftet om att han är med oss alla dagar till tidens slut, inrymmer naturligt uppgifterna gudstjänst, undervisning samt diakoni.

Mission som område blir allt tydligare och mer aktuellt ju fler år som går efter statskyrkans upphörande, och det sedan lång tid pågående medlemstappet som för oss ned mot ett 50%-igt medlemskap hos befolkningen.

Mission är inte kyrkans marknadsföring, utan Den Heliga Andes arbete och utbredande av Guds rike där församlingen är kallad att sprida evangeliet till alla som bor och vistas i församlingen.

Mission är primärt inte någon egen verksamhet utan utgör syftet och riktningen med verksamheten och gudstjänstlivet. Församlingarnas kommunikation om uppdraget och allt vad det innebär av gudstjänstliv och verksamheter utgör en viktig dimension av missionsuppgiften.

Gud har en mission i vår värld, att rädda den, och den missionen är det kyrkans uppdrag att ansluta sig till. Kyrkans uppdrag är att lyssna efter var Guds Ande redan verkar och kallar församlingen till handling. Bara när kyrkan agerar i Guds Andes efterföljd, i Guds tjänst, får det hållbarhet och äkthet.

PRIORITERADE OMRÅDEN FÖR HÅBO PASTORAT

Därför prioriterar Håbo pastorat särskilt de följande områdena under denna församlingsinstruktions giltighetstid:

Barn och ungdom

Pastoratet består till stor del av barnfamiljer och fortsätter därför att satsa inom detta område.

Kommunikation

Arbetet med att synliggöra pastoratets befintliga gudstjänstliv och verksamheter är angeläget och behöver fortsatt utvecklas för att nå församlingsborna där de befinner sig.

Diakoni och ideella medarbetare

Pastoratets diakonala arbete har gott renommé och genomslag i kommunens utmaningar kring utanförskap, social utsatthet och ofrivillig ensamhet så väl som gemenskapsbygge.

Det ideella medarbetarskapet är både en viktig del inom de diakonala- och andra verksamheterna. Pastoratet behöver satsa ännu mer på ideellt medarbetarskap framgent.

Gudstjänstlivet

Det är från gudstjänstlivet pastoratets verksamheter utgår och till vilken verksamheterna leder in, därför behöver fortsatt arbete med gudstjänstlivet i sig själv så väl som kopplingarna till övriga verksamheter stärkas.

Obligatoriska uppgifter

BEHOV AV YTTERLIGARE SPRÅK FÖR ATT FULLGÖRA DEN GRUNDLÄGGANDE UPPGIFTEN

Då Håbo kommun tillhör ett finskt förvaltningsområde tydliggör det vikten av att pastoratet bedriver verksamhet och gudstjänstliv på finska.

BARNPERSPEKTIVET

Barnperspektivet har varit närvarande i framtagandet av församlingsinstruktionen, genom medverkan från barn- och ungdomsarbetslaget samt konfirmandmedarbetare kring församlingsinstruktionen riktning och fokus. Men barnen har också inkluderats i tankearbetet kring det pastorala programmens utformning, åldersgrupper omnämns inte specifikt men inkluderas.

GUDSTJÄNSTLIV

I Håbo pastorat firas huvudgudstjänst varje söndag och kyrklig helgdag. Detta gäller i Kalmar-Yttergrans och Skoklosters församlingar. I Häggeby och Övergrans församlingar firas huvudgudstjänst minst varannan söndag och varje kyrklig helgdag, med följande motivering:

- Att fira varannan vecka då den gudstjänstfirande församlingen och församlingsrådet gett uttryck för att det är vad man förmår att göra och har gjort sedan mycket lång tid tillbaka.
- Att pastoratet är geografiskt litet.
- Att det aldrig är längre än en mil till närmaste huvudgudstjänst.

Pastoratet firar med regelbundenhet gudstjänst med de frikyrkor som finns i området och är anslutna till Håbo kristna råd: Björksäterkyrkan (Equmeniakyrkan) och Pingstkyrkan. Alla konserter som ordnas ramas alltid in med en andakt.

NATTVARDSFIRANDE

Håbo pastorat firar nattvard varje söndag, alltid vid minst en gudstjänst men ofta vid tre eller fyra. Utöver mässfirande på söndagar firas också tre veckomässor under terminerna.

KONFIRMANDHANDLINGSPLAN

Pastoratet har en konfirmandhandlingsplan som revideras varje år och som godkänns av kyrkoherden och blir en grund till verksamhetsplaneringen.

TELEFONSJÄLAVÅRDEN

Håbo pastorat ingår i den av Uppsala stifts stiftskansli organiserade telefonsjälavården.

ANSVARSFÖRDELNING MELLAN PASTORAT OCH FÖRSAMLING

Pastoratet driver inom många områden ett gemensamt arbete t.ex. konfirmandarbete, unga ledare, diakonigrupp och sorgegrupper. Dessa är huvudsakligen förlagda till Kyrkcentrum. Barn- och ungdomsarbete sker framför allt i Kalmar-Yttergrans och i Skoklosters församlingar. Kyrkliga handlingar är ett gemensamt ansvar och förläggs i första hand till den församling och kyrka som önskas av dopfamiljer, brudpar, konfirmander eller anhöriga vid begravingar. Ett bemanningsschema upprättas för att tillgodose kyrkliga handlingar med vaktmästare, musiker och präst.

TJÄNSTER I PASTORATET

Det finns sju prästjänster, tre diakontjänster och fyra heltidsmusikertjänster.

OBLIGATORISK KYRKOMUSIKERTJÄNST

Den obligatoriska kyrkomusikertjänsten är en organisttjänst.

Avslutning och giltighetstid

Arbetsgruppen för församlingsinstruktionsarbetet startade i februari 2020 med att ta fram frågeställningar som församlingsråden samt personal fick diskutera och komma med svar. Dessa sammanställdes sedan. För att få en ordentlig och professionell omvärldsanalys anlätades Jonas Bromander. Under hösten 2021 har det anordnats församlingskvällar där församlingarnas medlemmar bjudits in för att också få komma med synpunkter till församlingsinstruktionen. Vidare har gruppen på pastoratets hemsida publicerat material som kunnat kommenteras av församlingsmedlemmarna. Under processen har gruppen haft avstämningar med stiftskansliet för att säkerställa processens riktning.

Församlingsinstruktionen ska revideras vart fjärde år.

Bålsta 2021-11-

Linnéa Hagelin
Ordförande kyrkofullmäktige

David Silverkors
Kyrkoherde

